Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 107. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ТРАВНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 15, 1979 No. 107. VOL. LXXXVI

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНС ПОЧАВ СВОЇ РІЧНІ НАРАДИ; ОРГАНІЗАЦІЙНІ І РЕДАКЦІЙНІ СПРАВИ ВВАЖАЄТЬСЯ ЗА ГОЛОВНІ НА ПОРЯДКУ ЦИХ НАРАД

Союзівка, Кергонксон. — „Ми маємо багато важливих справ для обговорення на цих Річних Нарадах Головного Уряду Українського Народного Союзу в 1979-му році. Не поменшуючи важливости інших невідкладних проблем, що їх я впевнений — Ви допоможете розв'язати, я думаю, що ми маємо до полагоджения дві дуже важливі і пекучі справи, а це: 1. Схвалення рекомендацій Спеціяльної Організаційної Комісії та 2. Призначення головного редактора для публікацій Свободи" сказано у висновках у річному звіті головного предсідника УНС д-ра Івана О. Флиса, розісланого всім членам Головного Уряду УНС, разом із звітами інших головних урядовців, у підготові до річних нарад Головного Уряду УНС, які почалися на цьому „клаптику України на американській землі" в понеділок, 14-го травня 1979.

Це є перші звичайні річні наради обраного на минулорічній 29-ій Конвенції УНС на чотирирічну каденцію Головного Уряду, який в половині вересня минулого року відбув дводенне надзвичайне засідання, на якому створено Спеціяльну Організаційну Комісію та прийнято до відома перехід на емеритуру довголітнього головного редактора Антона Драгана і призначено тимчасово Редакційну Колегію із ротаційним виконуванням обов'язків її голови. Ці дві справи, організаційну і редакційну, назвав тепер головний предсідник д-р Іван О. Флис „дуже важливими і пекучими" на порядку цих перших звичайних річних нарад Головного Уряду.

Наради, як згадано, почалися в понеділок, 14-го травня, о год. 10-ій рано і передбачається, що вони триватимуть до суботи, 19-го травня, включно. На порядку нарад, крім відкриття та інших формальностей, м.і. передбачено в першу чергу створення комісій: Стипендійної, Спортової, Жіночих справ, Молодечих справ, Старших громадян, Фінансової, Резолюційної та Організаційної. З уваги на те, що звіти екзекутивних урядовців, Контрольної Комісії та головних радних надруковано і розіслано всім учасникам нарад перед цими нарадами, в програмі передбачається вже дебату над ними, а не їх відчитування. Натомість звітуватиме Контрольна Комісія. В окремій точці програми нарад передбачено звіт Спеціяльної Організаційної Комісії, дебати над цим звітом та опісля схвалення відповідних рекомендацій. Звітуватимуть також усі інші комісії, управитель Союзівки, передбачено пропозицію та схвалення бюджету і, вкінці, Головний Екзекутивний Комітет складе звіт про працю Редакційної Колегії, після чого відбудеться дискусія та остаточне пола-

(Закінчення на стор. 4)

Обраний 29-ою Конвенцією в 1978-му році Головний Уряд УНСоюзу під час свого надзвичайного засідання на Союзівці у вересні 1978-го року. У першому ряді стоять (зліва): головні контролери мґр. Іван Геврик і д-р Богдан Футей, біля них гість — парох Союзівки о. Іван Павлюк, головний секретар Володимир Сохан, заступниця головного предсідника пані Марія Душник, головний предсідник д-р Іван Флис, заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний касир пані Уляна Дячук, головний організатор Василь Оріховський, головний редактор Антін Драган, який на тому засіданні зголосив свій перехід на емеритуру та був обраний на редактора емерита з дорадчими привілеями, головні контролери о. прот. Степан Біляк, проф. д-р Богдан Гнатюк та проф. Іван Телюк. У другому ряді стоять (зліва): головні радні проф. Тарас Шмаґала, Михайло Сорока, Микола Хоманчук, пані Анна Гарас, Іван Одежинський, Олена Олек, Василь Дідюк, інж. Анатолій Дорошенко, Роман Куропась, мґр. Мирослав Кальба, Євген Репета, д-р Аскольд Лозинський, Андрій Джула та пані Текля Мороз. Немає на світлині сен. Павла Юзика, головного директора УНС в Канаді, та почесних членів Головного Уряду.

„МОЛОДА УКРАЇНА В АМЕРИЦІ — ЦЕ ЧУДОВА КВІТКА, ЩО ВИРОСЛА НА ЧУЖОМУ ҐРУНТІ" — ЗАЯВИВ В. МОРОЗ НА ЗУСТРІЧІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк (С. Ф-ко). У суботу, 12-го травня ц. р., тут у пополудневій порі в Браєнт Парку (шоста евеню і 41-ша вулиця), не дивлячись на дощову погоду, 3.000 української молоді і громадянства вітали нещодавно звільненого з совєтського концтабору Валентина Мороза, нескореного оборонця національних і людських прав в Україні.

Цю зустріч зорганізували молодечі організації Пласт, Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ) та Спілка Української Молоді (СУМ), члени Конференції Молодечих Організацій при УККА.

Члени цих організацій прибули зі своїми знаменами, прапорами та в одностроях з численними транспарантами.

Зустріч з Морозом відкрив о. монсеньйор Роберт Москаль, а керував нею д-р Аскольд Лозинський, голова Конференції Молодечих Організацій при УККА.

Валентина Мороза привітали: інж. Євген Іваніків, голова Комітету Об'єднання Українсько-Американських Організацій міста Ню Йорку, Юрко Сохан, представник молодечої організації Пласт, Андрій Шевченко, представник Об'єднання Демократичної Української Молоді, Роман Зварич, представник Спілки Української Молоді, Едвард Мезвінський, голова делегації ЗСА до Комісії прав людини при Об'єднаних Націях, мейор міста Ню Йорку Едвард Кач, від литовців і Американських Приятелів АБН Пітер Войтінас та І. Дочефф, голова Болгарського Національного Фронту. Присутніми були конгресмени С. Вільям Ґрін і Гемільтон Фіш.

На зустрічі з В. Морозом були також ген. П. Григоренко і п-і Надія Світлична.

Представники Союзу Українського Студентства

(Закінчення на стор. 3)

Мейор Ню Йорку Е. Кач вітає В. Мороза.
(Світлина Рома Сохан-Гадетич)

Едвард Мезвінський, голова делегації ЗСА до Комісії прав людини при ОН, промовляє під час зустрічі Валентина Мороза з українським громадянством.
(Світлив Осип Старостяк)

Відзначення українського науковця

Натлі, Н. Дж. — Д-ра Володимира Гординського з Нюарку відзначено Почесною грамотою Американської Асоціяції Клінічної Хемії „за визначні заслуги для піднесення рівня клінічної хемії в практиці". Грамоту вручено на зборах цієї Асоціяції 26-го квітня ц.р. у приміщеннях великої швайцарсько - американської фармацевтичної фірми Гофман Ля Рош у Натлі, Н. Дж., де одночасно відзначено двох інших дослідників — д-ра Джералла Купера з Атланти і д-ра Леонарда Дуніковського з Головного шпиталя у Перт Амбой, Н. Дж.

Інформуючи про це, американська преса подає, що д-р Гординський раніше був президентом тієї Асоціяції на стейт Ню Джерзі. Він є науковим керівником лябораторії шпиталя Св. Марії в Оренджі, Н. Дж., і має за собою 25 наукових праць про свої досліди, видані в Европі й Америці. Він відомий своїми працями для удосконалення тестів крови у зв'язку з викриттям рака в його найраніших стадіях. Його досліди головно пов'язані з відпорними механізмами тіла і їхньою ролею зпочатку хвороби та її можливим лікуванням.

Українська тематика на конвенції Американської Асоціяції Народних Культур в Пітсбурзі

Пітсбург (Є. Б.). — Цьогорічна конвенція цієї Асоціяції відбулась у Пітсбурзі, в готелі Вілям Пенн, в днях 25-28 квітня. Науковці численних американських університетів мали доповіді й дискусії на різнорідні теми в ділянці культури різних народів. У слов'янській секції були дві сесії: одна — з загальною тематикою „Фолкльор і писемна література в Совєтському Союзі", друга — з тематикою „Українські великодні звичаї в Україні і Америці". Предсідником першої сесії був д-р Василь Ящун, професор Пітсбурґського університету. На тій же сесії він дав доповідь на тему „Билини Київського періоду і їх доля в Совєтському Союзі", в якій опрокинув теорію Поґодіна, Костомарова і інших російських фолкльористів про билинний епос як виключно російський твір і скріпив думку Лободи, Дашкевича, Міллера, Грушевського й ін. про Київську Русь як первісне місце постання цього епосу та її ранній період (X-XIII ст.) як час цього постання. кінцем XVI ст. билини зникли в Україні; їх витиснули думи.

Намагання створити совєтський героїчний епос в сталінську епоху виявились безуспішними, бо совєтським „співцям" не удалось (бо й не може вдатись) втиснути життя-буття соціялістичного реалізму з його марксистсько-ленінською ідеологією та з масою лексично-семантичних новотворів у рамки билинних композицій з архаїчними лексично-стилістичними засобами.

По доповіді було чимало запитань, на які доповідач давав обширні й задовільні відповіді.

Змістом другої сесії, предсідником якої був д-р Богдан Чопик, професор, Ютаґського університету, Солт Лейк Сіті, був фільм „Великдень Лучака в Канаді" з коментарями та багата мистецька виставка писанок і вишивок, що її влаштувала п-і Іванна Старощак. Тут слід підкреслити, мистецький талант і ентузіязм п-і Старощак, яка не лише на цій Конвенції, але й при багатьох інших нагодах дає змогу чужинцям познайомитись із цими видами нашої культури, а інж. Михайлові Комічакові належить щира подяка за рекляму.

КОНҐРЕС ВІДКИНУВ ПЛЯН БІЛОГО ДОМУ ВІДНОСНО НОРМУВАННЯ — РАЦІОНУВАННЯ БЕНЗИНИ

Вашінгтон. — Хоча минулої середи, 9-го травня, Сенат 58-ма голосами проти 39-ох схвалив плян Білого Дому, який дав би президентові Джіммі Картерові право в „крайніх випадках" встановляти нормування (раціонування) бензини, щоб в такий спосіб заощадити цей рід пального, то день пізніше, тобто в четвер, 10-го травня, Палата Репрезентантів відкинула цю пропозицію 249-ма голосами проти 159-ох.

Президент Джіммі Картер

Рішення Палати Репрезентантів фактично означає, що плян у справі нормування бензини цілком відкинений законодавцями, бо згідно з однією постановою пляну, обидві Палати Конґресу мусіли схвалити плян впродовж 60-ох днів від передання його Білим Домом. Цей реченець припадав на п'ятницю, 11-го травня. Отже, конґресмени завдали президентові Картерові поважну поразку, бо він часто підкреслював, що плян у справі нормування бензини — це важлива частина його загальної енерґетичної програми, зазначуючи, однак, що встановив би нормування бензини тільки в таких „крайніх випадках", як нове ембарго на експорт нафтової ропи до ЗСА арабськими країнами тощо.

Таким чином, справа щодо пляну бензини покищо закінчена. Якщо президент Картер далі бажав би, щоб Конґрес таки схвалив цей плян, то мусів би розпочинати процедуру із самого початку, тобто представити законодовцям свою пропозицію, а вони мали б вирішити долю цього пляну протягом наступних 60-ох днів.

Проте, в п'ятницю, 11-го травня, президент Картер

(Закінчення на стор. 4)

Відбудеться судова розправа над схоплювачем польського літака

Західній Берлін. — Американський федеральний суддя Герберт Стерн у четвер, 10-го травня, вирішив, що Детлева Тіде, громадянина комуністичної Східньої Німеччини, який у серпні 1978-го року схопив польський літак і змусив пілота приземлитися на американському військовому летовищі в Західньому Берліні, буде судити спеціяльний суд ЗСА, але лава присяжних складатиметься із 12-ох громадян Західньої Німеччини.

Детлев Тіде і Інґрід Руске минулого серпня схопили польський літак біля Ґданська і змусіли пілота літака, який мав 63-ох пасажирів та 8-ох членів залоги, летіти до Західнього Берліну.

Справа з Детлевом Тіде може бути прецедентом, бо досі ще не було випадку, щоб суддя був американець а лава присяжних — німці. Тіде вже раніше заявив свою невинність, твердячи, що він політичний дисидент.

Щодо Інґрід Руске, то американська прокуратура запропонувала її адвокатові, що відкине всі обвинувачення проти неї, бо вона не мала належної адвокатської опіки впродовж кількох місяців. Якщо її адвокати погодяться на пропозицію прокуратури, то Інґрід Руске цілком не буде суджена.

Москва критикує прем'єра Британії Марґарету Татчер

Москва. — Совєтська пресова служба „Новості" вже вдруге виступила проти теперішнього прем'єр-міністра Великої Британії пані Марґарети Татчер, яка, в наслідок перемоги Консервативної партії у парляментарних виборах, які відбулися 5-го травня ц. р., зайняла це становище. Перший раз совєтське аґентство й деякі газети назвали М. Татчер „залізною панею", а тепер „Новості" звертають увагу британського прем'єра, на те, що вона, як жінка, повинна особливо розуміти ідею миру, що його проповідує Совєтський Союз й інші соціялістичні країни.

В коментарі присвяченому парлементарним виборам у Великій Британії і приходу до влади консерватистів агентство „Новості" твердить, що „неузгляднено усіх можливостей" і витворену ситуацію треба пояснювати браком взаємного довір'я.

Британська преса підкреслює, що відносини між Москвою і Лондоном ніколи не були ідеальними, ані за урядування консерватистів, ані тоді, коли при владі були лейбористи. Зрештою, — відмічують лондонські газети, — вина лежить мабуть по стороні Совєтського Союзу, урядові газети якого ще недавно називали Марґарету Татчер „скрайньою реакціонеркою", „залізною панею", „прихильницею реакційних сил, які зацікавлені в продовженні холодної війни" та іншими епітетами.

Відбувається з'їзд французьких комуністів

Париж, Франція. — Генеральний секретар французької Комуністичної партії Жорж Марше відкрив в четвер, 10-го травня, черговий XXIII з'їзд французьких комуністів, який, як інформують пресові агентства, відбувається в дуже напруженій атмосфері, в атмосфері минулорічної прогри в парляментарних виборах не тільки комуністів, але також усіх інших лівих партій. Ця програ, як відомо, спричинилась до поглиблення непорозумінь між лівими, а також до розкладу в середині провідної верстви в Компартії. Після виборів в березні 1978 р. у французькій пресі велися довгі затяжні дискусії на тему прогри лівих партій.

Одним з передових критиків виступає тепер професор університету і відомий комуністичний теоретик Жан Алленштейн, який не тільки гостро критикує позитивне ставлення керівництва французької Компартії до Совєтського Союзу, але також вимагає запровадження внутрішньої демократизації партійного апарату. Алленштейн заявив, що французькі комуністи не досить виразно підкреслювали зірвання з Росією і практикою Комуністичної партії Совєтського Союзу, щоб переконати французьких виборців у своїх позитивних замірах.

З подібною критикою виступали перед з'їздом також інші видатні французькі комуністи. Знаючи про те, провід Компартії зробив селекцію у підборі делеґатів на XXIII з'їзд, не допускаючи до участи в ньому так званих „дисидентів" в Компартії.

Папа іменував інших членів Курії

Рим. — Не цілий тиждень після номінації монсеньйора Аґостіно Казаролі про-секретарем Стану, Папа Іван Павло II іменував нових високопоставлених членів Курії. Заступником секретаря Стану іменовано еспанця, монсеньйора Едуардо Мартінез Сомальо Єпископ А. Сільвестріні іменований головою Ради публічних справ, а його заступником став монсеньйор А. И. Бачкіс, 42-літній литовець, який студіював в Парижі. Кардинала П. Бертолі іменовано камерлінґом Церкви. Цю функцію (камерлінґ стає „шефом екзекитиви" у випадку смерти Папи) сповняв померший кардинал Війо.

Обсерватори уважають, що цими номінаціями Папа хоче втримати „континіютет" ватиканської політики.

„Я ЗАКЛИКАЮ ВАС ДО ПРАКТИЧНОГО ЧИНУ!" — ЗВЕРНУВСЯ В. МОРОЗ ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк (В.К.). — Бадьорий, повний гарту і запалу, Валентин Мороз розпочав своє слово до української молоді, яка численно зібралася в Браєнт Парку, в Ню Йорку, в суботу 12-го травня ц.р., ствердженням, що „бувають моменти, які залишаються на ціле життя і формують ціле життя". Дальше на вступі він заявив:

„Перша половина мого життя була сформована двома прапорами на Рівенщині під час проголошення української самостійности в 1941 році. Ці два прапори в рідному селі збереглися (в мене) на ціле життя, давали вогонь витерпіти і перемогти."

Звертаючися безпосередньо до молоді, В. Мороз висловив вдячність і захоплення як з приводу теплоти й вогню, що він бачив в її очах від першого моменту, коли ступив на американську землю, так і з приводу вишиваних сорочок українських дівчат, що були „як вибух вулкану на сірому тлі Ню Йорку". Це горіння в очах української молоді, на його думку, є доказом того, що перемога буде по боці України.

В одному з листів, що їх отримав В. Мороз, йому писали, що важко було повірити, що його випустять. Те, що його випустили, це доказ, що мур, що його довкола себе створила Мос-

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

РЕДАГУЄ КОЛЕҐІЯ З СКЛАДІ (поазбучно): Любов Коленська, Володимир Левенець, Зенон Снилик, Василь Тершаковець і Євген Федоренко (тепер виконуючий обов'язки голови Колегії).

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Черговий злочин Москви

У березні совєтська преса повідомила, що в „Тюменський край" й інші райони Сибіру знову виїхав „п'ятитисячний загін" дівчат і юнаків, щоб, як пишуть совєтські пропагандисти, взяти участь у „реалізації проєктів" запланованих ще на XXУ з'їзді Компартії, які передбачають не тільки розширення будівництва БАМ, але також ряду інших паливно-енергетичних і промислових комплексів та підприємств для видобування нафти, газу й инших природних багатств.

Щоб закрити цей насильний вивіз молоді з України й інших поневолених Москвою країн, кремлівські диктатори наказали урядовим пропагандистам створити атмосферу „захоплення", „ентузіязму", „добровільности виїзду", „схвалення молоддю проєктів уряду і партії" тощо. Опитувачам доручили опублікувати, що населення східніх районів СССР зростає (про що пише також совєтська статистика) не примусовим виселенням населення із союзних республік, а головним чином „за рахунок природного приросту" і „розумової економічної політики партії і держави, які звертають особливу увагу на розвиток продуктивних сил цих районів".

П'ятитисячний „загін" дівчат і юнаків з України був тим разом скерований на примусові роботи в райони між станцією Сургуч та Уренгой. Вони там працюватимуть у страшних географічних і кліматичних умовинах, здобуваючи, як пише газета „Молодь України", „мандати на трудову звитягу". Засланці, цвіт України працюватимуть для продовження траси від Сінгута ще на 650 кілометрів на північ, щоб освоїти значну кількість нових родовищ нафти і газу, „набагато збільшити обсяг робіт для зведення промислових споруд, транспортних і енергетичних магістралей і житлових будинків". Крім того „загони транспортних будівильників" споруджуватимуть залізничну мережу Західнього Сибіру „аеровокзали" і великі річкові порти.

Кремлівські диктатори, безпосередні справники цього злочину, який можна б назвати „молодечим ґеноцидом" відповідатимуть колись перед міжнародним судом за доконані ними вбивства молоді у сибірській тайзі Але це не міняє самого факту. Злочини продовжуються і українська спільнота на поселеннях у вільних країнах світу повинна, зібравши достатню кількість доказового матеріялу, піднести цю справу перед урядами західніх держав і повести ефективні акції, подібні до акцій в обороні українських політичних в'язнів, із засудом прихованого ґеноциду над українською молоддю і вимогою інтервенції у цій справі перед урядом комуно-московської імперії. Не можна спочатку надіятися на великі успіхи тієї акції у періоді співіснування, періоді переговорів про САЛТ й інших договорів, де СССР — двійник нацистської Німеччини став „заприязненою" державою, якому хочуть ще надати упривілейований статус у торговельних справах й інші привілеї, що надається тільки союзним державам. Стає моторошно: як можна заключати договори з масовим убивником, який не тільки що не шанує жадних прав людини, але навіть власних законів. Тому українська свідома еміґрація не може сидіти із заложеними за спину руками, чи, як говорять в нашому народі — стояти й мовчки чухати чуби, бо це нікому не принесе користи. В Україні вивозять молодь, засуджують і засилають культурних діячів, суворо карають членів руху спротиву, саджають у в'язниці людей, що, покликаючись на совєтські „закони", хочуть заставити власний уряд їх шанувати. Впарі з цим посилено русифікацію і зміцнено процес творення „совєтського народу". І цю комуно-московську деспотію нам слід засудити, виповісти їй моральну війну, кричати на всіх роздоріжжях про заподіяні нам кравди. За нас ніхто інший не зробить, тож чому чекати?

Минулі зусилля показали, що наша праця не пішла на марно, що її оцінили люди руху спротиву в Україні, що ця праця додавала їм сил до боротьби, що вона кріпила їх на дусі, про що й свідчить також новоприбулий до ЗСА видатний член цього руху Валентин Мороз, один з тих, яких етапами в Сибір возили КҐБісти.

Іван Кедрин

ЗУАДК ПЕРЕД НОВИМ ІСПИТОМ

Свого часу друкувався у „Свободі" довгий цикл статтей п. н. „ЗУАДК в дії" і під таким наголовком появилася окрема брошура. На превеликий жаль, від яких 5-ох останніх років можна було би писати тільки „ЗУАДК без дії". Це була колись найпопулярніша в українському суспільстві в діяспорі установа — вона виконала теж гігантську працю й записалась незатертими золотими літерами в новітній історії України, пересиливши після 2-ої світової війни кругло 60,000 українців, викинених воєнною хуртовиною і її трагічними наслідками для України — з рідної землі на скитальщину. „Книга про ЗУАДК" „Брат Братові", що її автором є Остап Тарнавський (1971), зібравши на своїх 260-ох сторінках багатющий матеріял до історії тієї організації. Але вона не з'ясувала цілої епопеї, якою була масова допомогова акція, започаткована й зорганізована ЗУАДК--ом для українських скитальців, що опинилися у таборах у Західній Европі. ЗУАДК був організацією з найчисленнішими і найкращими зв'язками в урядовому американському та міжнародному світі. ЗУАДК був насправді амбасадором України на Заході — амбасадором української справи: бож ніхто інший, як ЗУАДК боровся проти примусової репатріяції, ЗУАДК має велику частину заслуги у пересленні решток Української Дивізії з табору в Ріміні до Англії, ЗУАДК дбав про переселення не тільки окремих одиниць і родин, але цілих мистецьких ансамблів, ЗУАДК тісно пов'язав себе з цілим українським активним і конструктивним самостійницьким рухом у вільному світі.

Покликаний до життя на Другому Комгресі американських українців у січні 1944 року у Філядельфії, ЗУАДК блискуче склав першу частину свого іспиту, якщо йшлося про переселенчу акцію. Коли прибулі на північно-американський континент завдяки ЗУАДКові українські люди переборoли перші труднощі й у масі стали середньозаможними громадянами і коли змінилася вся структура української діяспори та вигринули цілком нові проблеми — ЗУАДК не зумів пристосуватися до тих нових умовин і переставитися на нові рейки харитативної праці. Вже на попередніх Загальних Зборах 22-го листопада 1975 року виринула була у дискусії проблема: чи ЗУАДК має стати організацією „на всякий випадок" і проявляти свою діяльність власне від випадку до випадку, як ось землетрус в Югославії, що вдарив по частині тамошнього населення, — чи він має бути тривкою центральною харитативною організацією, яка незалежно від обставин була завжди „в дії", започатковуючи різні харитативні пляни та реалізуючи їх — з користю для громади.

На останніх Загальних Зборах, які відбулися 28-го квітня ц. р. у Філядельфії, не було просто фізичної можливости передискувати цю проблему й дійти до конкретних висновків. Збори — як це зазначено вже в інформаційних звітах — переходили під враженням звільнення Валентина Мороза та його заповідженого приїзду до Філядельфії на давно вже заплановану маніфестацію — тому обмежено наради насправді до коротких, радше формальних, звітів і вибору нового президента та нової Ради директорів. Але проблема стоїть далі руба. Вже з проголошених звітів виходить ясно, що теперішній стан ЗУАДК — жалюгідний. Тому, що ЗУАДК не проявив ініціятиви й активної дії — ініціятиву в харитативній акції перебрали Самопоміч, Союз Українок, Церкви, творені здебільша молоддю організації „ад гок" та місцеві Відділи УККА. Чому так сталося, чому організація, яка втішалася найбільшою популярністю в суспільстві, стала наче призабутою, наче тільки зовнішньою формою без сутнього конструктивного змісту?

Всі діла роблять люди й у цьому випадку також неможливо відмежовувати справи від людей. Винуваті тут всі й ніхто. Може це звучить парадоксально, але правдиво. Душею, мізком, моттом всіх справ в ЗУАДК був д-р Володимир Ґалан. Він здобув собі такий авторитет своєю енерґією, ініціятивністю і відданістю цій організації, що Екзекутива й Рада директорів насправді були радше декорацією, щоби задовольнити постанови статуту. За американським висловом — ЗУАДК був „уан мен джаб" — ділом і працею одної людини. Такий стан двосічний. Його добра сторінка в тому, що організацію очолює людина понад пересічну мірку, яка дорожить організацією і віддає їй всі свої сили. Друга сторінка цієї медалі та, що коли така провідна людина тратить з своїми пізніми роками давню фізичну силу, давні працездатні сили й за законом природи не всилі проявляти давню ініціятиву, енерґію і працю, то в організації настає пустка.

Коли президентами ЗУАДК були Іван Панчук і

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Данило Міршук

ОСВІТА І ВИДАВНИЦТВО В СССР — ЗАСОБИ РУСИФІКАЦІЇ

(4)

Видання наукових книжок у 1963 році виглядало так: українською мовою 166 назв (49 відс.), а російською 169 (51 відс.). В 1964 році російські книжки становили 53.5 відс. (256 назв), а українською мовою 46.5 відс. (136).

Видавництво літератури з будівництва й архітектури: 122 назви російською мовою й 11 українською мовою; медвидав 188 назв російською і 54 українською мовою (сюди включено навіть брошурки). Науковець В. Кумпаненко в статті „Невизнання за невизнання" пише: „АН видає всього 31 журнал, з них українською мовою — 15 і російською — 16 назв. Чим викликана необхідність заміни в журналах української мови на російську? Адже в СРСР вже й так видається 264 наукових журналів російською мовою, а з цими 16-ма буде 280. Зате на Україні замість можливих хоча б 31 журналу, видається тільки 15... Бажано, щоб президент АН тов. Патон Б.Є. пояснив, навіщо він так робить."*

Переглядаючи „Замовлення на літературу по заведеному тематичному плану видавництва України на 1965 рік, „знаходимо, що із тут згаданих 517 назв фахової літератури українською мовою є лише 82 назви. „Книга-доповідник", видана в Москві 1961 року, також свідчить про жахливе зниження видань наукових творів українською мовою. В таблиці цього довідника на останньому місці стоїть Україна, яка в 1960 році при населенні 42 мільйони, видала тільки 510 видавничих аркушів, а з них українською мовою 102 аркуші або 20 відсотків.

Із цих не точних відомостей (повних відомостей влада не дає) бачимо яскраву картину катастрофічного стану української науки в „суверенній" Україні. Інститут мовознавства АН УССР, очолюваний малоросом Білодідом допомагає Москві практично здійснювати злочинну політику русифікації українського народу. Окремі видавництва за вказівками „старшого брата" розпочали похід проти архаїзмів, неологізмів та питомих слів української мови для того, щоб збіднити українську мову. Здавалося б, інститут мовознавства АН має дбати про збагачення мови, боротися проти її спрощення й вульґаризації. Цими питаннями мали б займатись також відділи історії української мови й діялектології, але Білодід на догоду Москви ліквідував їх в інституті мовознавства УАН, а на їх місце створив відділ російської мови та відділ культури російської мови. Ніби Московська АН не має можливости чи не займається цими питаннями!

Той же Білодід разом із московськими пригінчими видають наукові праці славного українського педагога К. Ушинського, але його докладно розроблену педагогічну теорію ігнорують на практиці. Ушинський писав: „Мова є найважливіший, найбагатший і найміцніший зв'язок, що з'єднує віджилі, живущі та майбутні покоління народу в одне велике історичне живе ціле. Вона не тільки виявляє собою життєвість народу, але є якраз саме життя. Коли зникає народна мова — народу більше нема! І нема насильства більш нестерпного, як те, що хоче відібрати в народу спадщину, створену незчисленними поколіннями його віджилих предків. Відберіть у народу все — і він все може повернути; але відберіть мову, і він ніколи більше вже не створить її; нову батьківщину навіть може створити народ, але мови — ніколи, і коли вимерла мова в устах народу — помер народ. Але якщо людська душа здригається перед бивством однієї недовговічної людини, то що ж повинна б почувати вона, зазіхаючи на життя багатовікової історичної особистости народу — цього найбільного з усіх створінь Божих на землі?"**

Не можемо собі уявити такого дивогляду, щоб якийсь народ свідомо відмовився від матірної мови. Для прикладу візьмімо ірляндців. Їхню мову колонізатори-англійці витиснули з усіх сфер життя, але з заснуванням незалежної ірляндської держави в 1921 році уведено закон про навчання в школах рідною мовою та вживання мови в усіх державних установах.

Із створенням держави Ізраїлю почалося відразу ж відновлення шкіл із гебрейською мовою навчання. А ця ж мова завмерла ще в 132 році по Христі, коли було знищено Юдейську державу, витиснено жидівське населення з їхніх земель і розкидано по всьому світі. Майже дві тисячі років жили не мали держави, але зберегли свою первісну мову й у дану епоху — створення власної держави — пильно плекають її. Російський філософ Г. П. Федотов доводить, що жидівську національну субстанцію зберегла непохитна прив'язанність до релігії: „Религия, а не культура, и спасла его самобитность, сохранила его от растворения в море чужих племен. Обрядовий закон ограждал его лучше, чем гето, священний язик поддерживал единство во всех концах рассеяния... И национальное возрождение в наши дни сопровождается возрождением религиозним."***

Виключно брутальний за своєю формою є підхід Москви до мов і культур неросійських народів. За куртиною „інтернаціоналізму" Москва вживає рафінованих заходів для ліквідації культур великих націй і племен у СССР, починаючи з ліквідації національних релігій, національних історій, культур і кінчаючи живою мовою народів. Разом з тим вона насаджує російську мову, історію й культуру, про що свідчать колосальні фінансові асиґнування уряду на поширення російської науки та на видавничу діяльність.

Уже по Другій світовій війні в період „відлиги" в обороні української мови і культури виступив поет-академік Максим Рильський. Його авторитету не насмілилась заперечити партійна кліка, але його ініціятива пролунала „голосом вопіющого", бо всякі безбатченки білодіди, смоличі, козаченки, збанацькі та іже з ними задля власного добробуту, як міщани-обивателі заглушили сміливі виступи Рильського.

Б. Антонович-Давиденко також статею „Літера за якою тужать" виступив в обороні української мови, але „премудрі" цю статтю обійшли мовчанкою. Не було дискусії над статтею, яка була надрукована в „Літературній Україні", зате Маргариту Малиновську — заступника редактора І. Зуба, яка тимчасово заміняла його і пропустила статтю Антоненка-Давидовича, з праці в редакційній колегії звільнено.

У тій статті говорилося всього-навсього про повернення українській мові літеру „Ґ", бо кожному українському письменникові зрозуміло, що десятки слів літературної мови спотворені усуненням із абетки літери „Ґ" (ґава, ґавити, ґазда, ґудзик, ґалаґан, ґанджа, ґанок, ґедзь, ґерлиґа та інші). Крім цього сотні слів чужомовного походження в українській мові написані через літеру „г" спотворюють їх природне звучання. Але владі й інституту мовознавства АН УССР йдеться про те, щоб збіднити лексику української мови і наблизити її до мови російської.

[Продовження буде]

* „Український Вісник". 3. „Смолоскип", 1971, ст. 106.

** К. Д. Ушинський. „Рідне слово", Львів, 1960, ст. 10.

*** Г. П. Федотов. „Новий град", Ню Йорк, 1952, ст. 211.

ГУМОР І САТИРА

АМІН ТІКАВ ХУТЧІШЕ САРНИ

Кінець нашого віку рясний на різні несподіванки. Зокрема слідне в ньому пробудження й усамостійнення колоніяльної Африки. Африканські малі державки ростуть, як гриби після дощу, нікому раніш не відомі національности й племена заявляють про свої права і дістають їх. І тут на поверхню спливають спритні особистості, щоб погрітись біля самостійно-державного вогнища.

Так сплив колишній сержант британської армії, Іді Амін. Чи були в нього якісь заслуги, бодай, перед своїм угандійським народом? Розуміється, не було. Та він врахував ситуацію й почав діяти. Перше: оголосив себе „переможцем британської імперії". Чому? А тому, що Уганда дістала самостійність, а Іді своєчасно дезертував з армії, не схотів служити колоніялістам. Потім на черзі стало воїнське звання. Сержант... Що таке сержант? Пішак, який командує купкою таких же пішаків. І не зморгнувши оком, Амін привласнив собі звання фельдмаршала. Тут він, певно взорувався на Сталіна, що ніколи не був і сержантом, а зразу „доскочив" генералісимуса. Та цього мало. Ставши на чолі уряду Уґанди, новоспечений фельдмаршал оголосив себе досмертним президентом, а щоб про це не забували, наказав поставити собі на центральній площі монумент.

Внутрішня політика Аміна позначилася тим, що за вісім років свого президентства він знищив біля 300.000 своїх громадян, очевидно, „інакодумців".

Розмова з Іді, взагалі, була коротка.

— Ти не хочеш виконувати мого розпорядження? Розстріляти!

Люди жили в страху, люди мовчали, крім групи одчайдухів, що не мирилися з існуванням на колінах, намагались випростатись.

Правда, не обійшлося без стороннього втручання, але тут не будемо розглядати, правне, че не правне було те втручання. Фельдмаршал і його армія після боїв змушений був відступити, а згодом покинув своє військо і дременув кудись сам. Врешті Уганду очолив новий уряд, і Амінові прийшов „амінь".

Було б бажано, щоб і іншим самозваним маршалам та президентам простелилась Амінова дорога, бож доки вони мучатимуть ні в чому не повинний народ, якому відмовляють навіть у праві мати власну думку й топчуть ними ж видані й підписані закони. Пальцем на них показувати не треба, вони й так відомі всьому світові.

Іван Евентуальний

Проф. д-р Василь Ящун

ВАЖЛИВІШІ ФАКТИ ЖИТТЄВИХ ЕТАПІВ ПАТРІЯРХА ЙОСИФА

(Доповідь на святочних сходинах української громади Пітсбурґу і околиці в 87-ліття дня народження і 40-ліття хіротонії Патріярха Йосифа)

[3]

Тяжка доля зустріла й Богословську Академію. Вона перестала діяти. Приміщення її Духовної Семінарії зайняли спочатку жидівські втікачі з Польщі, а згодом Семінарію замінили на гуртожиток для студентів університету. Прекрасну каплицю замінено на руханкову залю, а її мистецькі малюнки, виконані Петром Холодним, замальовано крейдою. Розбито чудову статую Матері Божої та пам'ятник митрополитові Андрієві. Отець ректор, професори і настоятелі перенеслися до приміщень катедри св. Юра.

На предложення митрополита Андрея, який передбачав важке становище нашої Церкви, Папа Пій XII номінаційною грамотою 25.XI.1939 року призначив о. архидиякона Йосифа Сліпого Архиєпископом Серренським і Коадьютором Митрополита з правом наслідства на митрополичому престолі. Рукоположення відбулося тайно 22 грудня 1939 року в присутності Кир Никити Будки і Кир Миколи Чарнецького. Митрополит Коадьютор одержав від митрополита Андрея ту саму дерев'яну палицю, перстень і служебник, що їх він дав був єпископові Йосифові Боцянові в Києві під час Першої світової війни перед своїм засланням на Сибір.

Червень 1941-го року. Війна Гітлеровської Німеччини з большевиками і смертоносний відступ большевиків. Про нього так писав Кир Йосиф: „Страшним був відворот большевиків. По полудні заїхав большевицький танк перед катедру (св. Юра. В. Я.). Нас витягнула поліція з помешкань і поставила під мур. Енкаведисти роздерли теж на мені рясу. Так стояли ми дві до трьох годин, а за плечима скорострілі, ручні гранати, танки й панцерні гармати. Ми розбудили в собі жаль за гріхи і очікували смерти. Від часу до часу нас ще слідили, вкінці прийшов старшина й пустив нас на волю". По цьому дворічному застою Богословської Академії, спричиненому інвазією большевиків, Кир Йосиф із всією енерґією взявся за відновлення її праці, дарма, що значно зменшилась кількість студентів та проріділись ряди професорів (одні повмирали, інших розстріляли, як напр., о. проф. д-ра Миколу Конрада і о. проф. д-ра Андрія Іщака).

Будучи у Львові при кінці літа 1941-го року, я відвідав Кир Йосифа, свого колишнього ректора й професора, з яким я бачився був в останнє в 1938-му році по закінченні моїх студій. Приємно було зустрітись з тією маєстичною постаттю з високим чолом, з великими голубими очима, що віддзеркалювали глибокий розум і вдумливість у поєднанні з великодушністю та шляхетно-зрівноваженими почуттями. „Слава Богу, що вас бачу живим, брате, — заговорив Кир Йосиф. — Як ви пережили ці два роки? Які у вас пляни?" Я наміряв продовжувати студії слов'янської філології в Празі або в одному з австрійських університетів. Ці хвилини зустрічі з Кир Йосифом, хоч і були розмірно короткі, виринають у моєму спогаді і стихійно асоціюються з цілим рядом моментів зв'язаних з його особою як ректором: щонедільні конференції, зустрічі на викладах, часті спільні обіди й вечері, церковні відправи, авдієнції тощо. Отець ректор був суворим і багато вимагав від других, але найбільш суворим і вимагаючим був в стосунку до себе. Працював інтенсивно й екстенсивно кожного дня, перериваючи працю лиш двічі в тиждень — в понеділок і четвер — півтораговинним пообіднім проходом. При всій своїй суворості, вимогах і повазі мав витончене почуття гумору. Що найцікавіше було для мене у цій короткій зустрічі і що так тривко залишилось у моїм спогаді про неї — це моє приємне враження ентузіязму, енерґії і сильної волі Кир Йосифа реставрувати все життя Академії і Семінарії, привести їх до того життєвого стану, який був до вибуху війни. Як і раніше, був у нього цей самий бадьорий дух, цей самий полет, та сама сила волі, ні крихітки зневіри. І Академія та Семінарія почали швидко віджвати.

Та їх життя знов перетяла друга большевицька навала в 1944-му році, ще жорстокіша від першої. 1-го листопада того року помер митрополит Андрей. Обов'язки й відповідальність за долю Української Католицької Церкви впали на митрополита Йосифа. За відмову піти на з'єднання з московською церквою й підпорядкуватися московському патріярхові Олексієві, митрополита Йосифа арештували вночі 11-го квітня 1945-го року і незабаром засудили на 8 років каторги й примусової праці на Сибірі. Судили кілька разів та додавали в'язничної кари так, що його каторга тривала майже 18 років. Одночасно арештували єпископів Станиславівської і Перемиської епархій, визначніших священиків та усіх професорів Богословської Академії, що були в той час в Галичині, за винятком Івана Крип'якевича. Про фізичні й моральні терпіння Блаженнішого з цього періоду знаємо дуже мало. Він сам їх не описав і про них не говорить. Ми можемо тільки представити їх у своїй уяві на основі „Архіпелаг-ҐУЛ-аґу" Солженіцина та писань деяких українських в'язнів у самвидавній літературі, додавши до терпінь Блаженнішого те, що він вложив у себе страждання всієї Української Католицької і Православної Церков. Тим чином він, каторжник Первоієрарх Митрополит Йосиф, став символом боротьби тих Церков і нашого Народу за їхні права на самобутнє, вільне життя.

У висліді старань Папи Івана XXIII та можливо ще акції усіх владик Української Католицької Церкви, Митрополита-Ісповідника звільнено з большевицької каторги в лютому 1963 року. Він прибув до Риму, і тут почався новий етап його життя, що триває досі. Хоч і з надірваним здоров'ям, митрополит Йосиф взявся з питомою йому ревністю до наукової й церковно-релігійної праці. Він заснував УКУ для продовжування ідей Львівської Богословської Академії, переємниці Могилянської Академії, з надією, що цей університет у свій час буде переміщений на рідні землі. Посилив діяльність БНТ, заснував Чин Студитів, брав активну участь у 2-му Ватиканському Соборі, наради якого якраз відбувались, і з'ясував на ньому право Української Католицької Церкви на патріярхат. Східня Конгрегація на цьому Соборі вияснила, що львівський архиєпископ має статус Верховного Архиєпископа, якому, згідно з канонічним правом, належить титул „Блаженніший" і повновласті, тотожні з повновластями патріярхів. В 1965-му році Верховного Архиєпископа іменовано Кардиналом. Ведений мотивами розуміння значення Собору св. Софії з Києві, Верховний Архиєпископ Йосиф побудував церкву св. Софії в Римі, щоб вона була, за його словами, „неначе дитиною й відблиском Київського Собору на чужині". Під його головством відбулись 4-ий і 5-ий Синоди нашими владиками, на яких владики схвалили Конституцію Української Церкви з патріяршим устроєм і Постійним Синодом. Рішення Синодів передано на затвердження Папі. На жаль, вони й досі ще не затверджені.

Це, однак, не викликало й не викликає зневіри у Блаженнішого в кінцевий успіх старань, дарма, що може дехто в такий успіх зневірився або починає зневірюватися. Щоб підтримати українську спільноту в діяспорі на дусі, Блаженніший відвідав більші осередки її поселення в Канаді, ЗСА, Венесуелі, Бразилії, Арґентині, Параґваї, Ураґваї, Австрії, Новій Зеляндії, Австрії, Німеччині, Еспанії, Портуґалії, Франції і Великій Британії. Всюди з радістю вітали його свої, і чужі, представники урядів, організацій і товариств. Ми мусимо бути вдячні Богові, що Блаженніший, мимо такого поважного віку, далі працює в широких розмірах, організує, думає про нашу Церкву, про наш нарід, боліє їх долею, стає в їх обороні і засуджує порушування людських і Божих прав совєтським режимом. Ось, наприклад, у виступі на Трибуналі Сахарова в 1977-му році Блаженніший так сказав: „Я присутній тут з двох причин. Сьогодні є тут мова про релігійні переслідування Совєтським Союзом. У моїй батьківщині Україні жертвою тих переслідувань впала моя Церква, якої я є головою і отцем. Де мова про мою Церкву, там я мушу бути, щоб її боронити, щоб за неї вставлятися. А друге, я, каторжник, є свідком тих архіпелаґів, як назвав їх мій співкаторжник Александер Солженіцин. Я ношу сліди їхнього терору на своєму тілі. У

(Закінчення на стор. 4)

„МОЛОДА УКРАЇНА — ЦЕ ЧУДОВА КВІТКА..."

(Закінчення зі стор. 1)

Частина учасників зустрічі Валентина Мороза з українською молоддю і громадянством у Ню Йорку. *(Р. С.-Г.)*

Америки (СУСТА) і Товариства Української Студентської Молоді (ТУСМ), діти та представники молодечих організацій вручили В. Морозові квіти, як також група Мистецького Ансамблю Школи Кобзарського Мистецтва передала В. Морозові бандуру.

Відзнаки В. Мороза уфондував Роман Іваницький, український підприємець.

Діючий голова Крайової Пластової Старшини Ігор Сохан, в імені Начального Пластуна Юрія Старосольського, вручив Валентинові Морозові найвище пластове відзначення, Орден Вічного Вогню в Золоті, за відданість і працю для українського народу. І. Сохан підчеркнув, що В. Мороз, хоча не мав нагоди бути пластуном, все своє життя вів згідно з першим головним обов'язком пластуна „Бути вірним Богові і Україні".

У своїй промові Валентин Мороз висловив свою вдячність українській молоді та закликав до активної дії. Коментар доповіді В. Мороза містимо на окремому місці, і повний текст промови буде поміщений в наступному числі „Свободи".

У своєму другому виступі під час зустрічі В. Мороз прочитав написаний ним есей „Тверді мелодії", присвячений пам'яті Михайла Сороки. Есей це одна із його праць, яку В. Морозові вдалося перевезти до ЗСА.

Через негоду не відбулася дефіляда молоді, як також не відбувся марш і манифестація на Даг Гамершильд Пляза (49-та вулиця і Перша евеню), а це й тому, що по П'ятій евеню відбувалися інші паради. Д-р А. Лозинський відчитав телеграму президентові Джіммі Картерові, а мгр О. Рожка резолюції в українській мові.

Всі члени молодечих організацій мали можливість привітатися з Валентином Морозом.

Співом „Ще не вмерла Україна" й „Не пора" закінчено першу масову зустріч молоді з В. Морозом.

„Я ЗАКЛИКАЮ ВАС..."

(Закінчення зі стор. 1)

ква, можна пробити. В. Мороз свідомий, що молодь найбільше спричинилася своєю акцією до його звільнення.

Українська молодь є активною всюди. „В Україні рух 60-их і 70-их років — це результат діяльности української молоді, молодого покоління, покоління Симоненка, продовжував В. Мороз. — Найкраще сказав про це український поет Вінграновський: „Ми знову є, ми пізні, найпізніші, що наросли з худеньких матерів в саду порубанім. Вулкани дивляться з-під наших юних брів". Українська молодь в усьому світі — це великий вибуховий потенціял. І наше завдання злучити його — молодь на Україні і молодь у вільному світі — в одну велику силу."

В. Мороз дальше сказав, щоб молодь не вірила, коли їй кажуть, що „Україна комуністична". Молода Україна, що збудилася, є національною, націоналістичною, вона не може бути іншою, — заявив Мороз.

Москва привикла твердити, що на українських маніфестаціях на Заході буває по три чоловіка. Та сьогоднішня маніфестація не лише чисельна, але українці не самі, їх вітають інші національності (болгари, хорвати, мадяри), як також мейор Кач, конгресмен Фіш, Мезвінський, п. Ґрін.

„Молода Україна в Америці — це чудова квітка, що виросла на чужому ґрунті", — продовжував В. Мороз. Молоді українці не перетопилися в „мелтінг поті", а стаючи добрими американцями, залишилися українцями. Висловлюючися до питання сучасної молоді, В. Мороз заявив:

„Молодь в сучасному світі велика проблема. Ми знаємо про акселерацію, про конфлікт поколінь. Ми знаємо, що молодь, яка не має мети, стає страшною, деструктивною силою. Молодь — це ніжний інструмент, молодь може дати або щось чудове, або страшний антисвіт. Ми знаємо про великий варваризм, який несе молодь без мети. І ми бачимо, що молодь, яка захоплена великою національною метою — це золота мелодія. Я досі не можу опам'ятатися від здивування, що може бути стільки чистого горіння в молодих душах. Той спалах щирості і горіння української молоді, яка встрічає мене в Америці — це найчистіше, найсвятіше, що я бачив у своєму житті."

Другим питанням, над яким зупинився В. Мороз в своїй промові, було питання націоналізму. Він сказав:

„...Дехто вже соромиться і каже: не треба інших дратувати, не треба називати себе націоналістом. І мені це казали. Я відповідаю сьогодні: Я гордий тим, що я націоналіст!

Не бійтеся називати себе націоналістами! Ніколи не пристосовуйтеся і ви виграєте. Нехай ненаціоналіст ховає від мене, що він ненаціоналіст. Я ховатися не буду. Я не боюся мати багато ворогів, бо хто їх не має той не має друзів. Ми повинні не ховатись, а розбити стереотип, який накинула Москва Америці. Ми повинні навчити Америку, що націоналізм, то не нацизм. Хай Москва шукає нацистів в себе. Гітлерівські табори були збудовані за московським зразком. У Москві табори були раніше ніж в Німеччині... Треба шукати старих нацистів в Москві, а не серед українців...

Я знаю, що всі люди рівні, це говорить мій розум. Але разом з тим я знаю, що між народ найкращий. Мій народ — це окраса землі!... Може бути надмірний матеріялізм, надмірний ідеалізм, але любов до свого народу ніколи не є надмірною! Не бійтеся любити свій народ аж надто сильно. Це найсвятіше почуття — любити свій народ! Перед вами, молодими українцями, є особлива місія... Як засяє над Києвом синьо-жовтий прапор, буде ще одна битва, — битва духовна...

Я знаю, що в Америці є багато молодих українців байдужих до України. Є багато молодих українців, які ще не збудились. І тому я сьогодні закликаю вас до практичного чину... Один плюс один... Як ти збудився, збуди ще одно молоде українське серце! Добрий ентузіязм, добра щирість, але найкращим є практичне діло. Поставмо собі сьогодні завдання подвоїти кількість молодих українців в наших молодечих організаціях. Один плюс один, збуди ще одне українське серце!"

В. Мороз заторкнув опісля питання його політичної приналежности: „Я в Америці небаґато днів, але вже більше чуток ніж днів, що я належу до такої то організації. Відповідаю всім: я належу до вічної, невмирущої української партії, яку заснував гетьман Мазепа. І яка має на своєму прапорі напис: „Нехай вічна буде слава, же през шаблі маєм права". У програмі цієї партії написано: покладаємось на живі почуття, не на гасла, на голосові крови, не на теорії. Пам'ятаймо, що всі українці то одна кров, що вся Україна одне велике серце.

У програмі цієї партії написано: збудуймо спочатку Україну, а тоді будемо сперечатися, що краще соціялізм чи націоналізм, ліві, чи праві, монархісти чи республіканці. Будемо мати Україну, будемо мати все, тоді кожна доктрина і теорія буде крутити колеса в нашому млині, буде мати в собі будівничих..."

В. Мороз дальше вказав на те, як поляки дбають про існування своєї держави, вони роблять все, щоб вона лише існувала не дивлячись на її кольори. Щож до УССР, В. Мороз заявив:

„...На Україні тепер немає уряду, на Україні тепер є адміністрація. Урядом на Україні є КГБ. І тому смішно виглядає дискусія (про те), чи УССР є спадкоємцем національного уряду. Тому немає сенсу дискусія, яким шляхом будувати Україну — революційним чи еволюційним. Ясна річ, що зараз закликати до збройної боротьби, це був би злочин. Це означало б дати Москві змогу винищити всю свідому Україну. Але скільки не вели б культурницької праці, скільки б ми не вели комбінацій, врешті-решт на вулицю повинні вийти люди в одностроях і зі зброєю в руках і довершити справу... І тому я з тими, що в одностроях це майбуття України!

Мої погляди не є ліві, але це не означає, що відкидаю українську молодь лівих поглядів. Немає лівої і правої молоді — є українська молодь. І моя найгорячіша мрія — це зробити так, щоб вся молодеча лава, яка тут є українська, ніколи не розпадалась, і так в єдиному пориві рушила на Київ, коли прийде великий час. Я з великою радістю побуваю в усіх молодечих літніх таборах, якщо мене запросять. Без різниці, які організації керують тими таборами."

Закінчуючи свою промову, В. Мороз сказав:

„Всі ми з'єднані великим Тризубом. Ми українці маємо чудовий герб. Тризуб це символ дерева життя. Це дерево українського життя, яке нікому не вдалося зрубати. Наш святий Тризуб має тепер нову символіку, нову триєдиність: нація, віра і право людини мати гідне місце в світі!

Будьмо різних поглядів, але у межах духового українства. Сперечаймося, але не йдім за розумом до чужинців. І навіть, як сваримося, навчімся сваритися так, щоб не було сварки.

Кожний вибирає власну дорогу, дуже різні дороги людські, але пам'ятаймо, що вибираючись в дорогу мусимо взяти з собою три великі речі: синьо-жовтий прапор, святий Тризуб і святе велике гасло: СМЕРТЬ ІМПЕРІЇ — СВОБОДА УКРАЇНИ!"

Українська Вільна Академія Наук у США

з жалем повідомляємо, що 30-го квітня 1979 р. помер співробітник і прихильник Академії, колишній прем'єр-міністер Закарпатської України

бл. п.

ЮЛІЯН РЕВАЙ

Родині Покійного, Його Співробітникам, Громадським і Політичним Діячам Закарпаття висловлюємо своє щире співчуття.

Управа УВАН у США

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів та Знайомих, що з Волі Всевишнього, в суботу, 12-го травня 1979 року, в Балтіморі, Мд., відійшла у Вічність, наша Найдорожча
ДРУЖИНА, СЕСТРА, БРАТОВА І ТЕТА

бл. п.

АННА ЗАХАРКІВ

проживши 61 років.

ПАНАХИДА І ПАРАСТАС — в понеділок і вівторок, 14 і 15 травня 1979 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Lilly and Zailer.

ПОХОРОН в середу, 16-го травня 1979 р. о год. 10-ій ранку з похоронного заведення до української католицької церкви св. Михаїла, а відтак на парафіяльний цвинтар.

У безмежному жалі:

муж — МИХАЙЛО
брати:
ВАСИЛЬ
ВОЛОДИМИР
та ІВАН ВЛАДИЧАКИ з родинами
шваґер — ОСТАП ЗАХАРКІВ з дружиною ІРЕНОЮ
братова — АННА СТЕЛЬМАХ з мужем ОСТАПОМ та дітьми УЛЯНОЮ та РОМАНОМ
Ближча і дальша Родина

Ділимося з Друзями і Знайомими сумною вісткою, що дня 12-го травня 1979 р. у Боффало, Н. Й., упокоївся в Бозі на 71-му році трудящого життя

бл. п.

Д-р ІВАН МОСІЙЧУК

нар. в селі Корчівка, Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в середу, дня 16-го травня 1979 р., о год. 9-ій рано з похоронного заведення Colonial Memorial, 3003 S. Park Avenue до церкви св. о. Миколая, Боффало, Н. Й. Тлінні Останки спочинуть на цвинтарі св. Матвія.

Горем прибиті:

ЗЕНОВІЯ — дружина
син — д-р АСКОЛЬД з дружиною АЛОЮ
ОРЕСТ І АНДРІЙ — дідові внуки

У невимовному смутку повідомляємо, що в суботу, 12-го травня 1979 року, у вечірніх годинах у шпиталі в Ґлен Кові, Н. Й., після довгої і важкої недуги, на 77-му році життя, помер

бл. п.

МИКОЛА НЕДІЛКО

АРТИСТ-МАЛЯР

ПАНАХИДА відбудеться в понеділок, 14-го травня 1979 року, о год. 7:45 веч. у похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН у вівторок, 15-го травня 1979 року, о год. 9-ій ранку з церкви св. Юра, при 7-ій вул. в Ню Йорку на український православний цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

ОКСАНА — дружина
ВАЛЕНТИНА ЯКОВЕНКО і
ЮРІЙ ДАЦ — племінники з родинами
ЛЮДМИЛА ВАСИЛАКІЙ і
МИКОЛА ЯКОВЕНКО — внуки з родинами

Вечір у пошану інж. П. Ярмака в Ютиці

Особливим членом української громади в Ютиці, Н.Й., є інж. Петро Ярмак, основоположник УККА, довголітній працівник, секретар, колишній голова, громадський діяч і учасник Українських Визвольних Змагань.

Інж. Петро Ярмак

Він народився 8-го вересня 1895 року в хуторі над річкою Базавлук, недалеко Дніпра та Кривого Рогу, повіт Херсонський, в родині колишніх козаків Городищанської сотні, Миргородського Козачого Полку. По закінченні народної школи в Кривому Розі перейшов до середньої землемірської школи в Києві, а відтак став студентом Олексієвського Донського Політехнічного Інституту в Новочеркасах, де і в 1916 році закінчив агрономічний факультет із фаховим титулом інженера-агронома. Дальші студії перервала війна і його покликали до російського війська і по старшинським перевишколі у ступені підпоручника висилали на волинський німецько-російський фронт. По шістьох місяцях бойової участи підвищують його до повного поручника.

Під час Українських Визвольних Змагань він, разом із товаришами, прилучився до повстанчого загону отамана Юрка Тютюнника. Цей загон по приєднанні із частинами армії Української Народної Республіки біля Уманя, перезвали на Київську Селянську Дивізію, яка 30-го серпня 1919 року відбирає Київ від ворога. Відтак, під командою ген. Омельнович-Павленка він брав участь у Першім Зимовім Поході, що тривав від 6-го грудня 1919 року до травня 1920 року. По підписанні „Варшавської Угоди" в квітні 1920 року 6-та Січова Стрілецька Дивізія, у якій служив інж. Ярмак під командою полковника Марка Безручка разом з польським військом відбили Київ.

По розвалі Української Народної Республіки він потрапив до табору інтернованих в Александрові Куявськім на Познанщині. Тут у 1925 році одружився з колишньою медсестрою українського війська Ольгою Студинською, яка й товаришила йому в подружньому житті по сьогоднішній день. Господь нагородив їх сином Володимиром і дочками Ольгою і Наталкою. До розпаду Польщі в 1939 році він працював фаховим землеміром в Білостоцькій окрузі, під час німецької окупації переїхав на фахову працю до Вінтербергу в Німеччині. В час альянтської окупації Німеччини опинився разом з родиною в переселенчому таборі у Бравншвайзі, де і стає командантом українського табору ім. Івана Франка.

У 1951 році інж. П. Ярмак переїхав з родиною до ЗСА і постійно замешкав в Ютиці, Н.Й. Тут живуть також з родинами його діти — син Володимир Ярмак, дочка Оля заміжня Войтович і дочка Наталка заміжня Холявка. В Ютиці він відразу включився в українсько-громадське життя при Українському Конгресовому Комітеті і Українській Православній церкві „Чесного Хреста". Українське Вояцтво на еміграції підвищило його за минулі заслуги до ранги сотника і нагородило Пропам'ятною Відзнакою, Хрестом Петлюри, Відродження, Козацтва, Воєнним і „40-річчя".

Дня 31-го березня ц.р. Управа Відділу УККА в Ютиці, представники українських організацій і української католицької церкви св. Володимира вшанували інж. Ярмака почесним вечором за його довголітню і витривалу і наполегливу працю в українській громаді.

Вечір розпочався спільною молитвою, яку провів о. парох крилошанин Богдан Смик. Вступне слово виголосив голова Відділу мгр Богдан Рабій, в якому він згадав про особливі прикмети характеру Ювілята, — вартісні до наслідування всім молодшим поколінням. Мгр Б. Рабій також висловив велику пошану українського громадянства до особи і праці інж. Ярмака. В наступній промові п-і проф. Ярослава Томич схарактеризувала Ювілята, як обов'язкового воїна Українських Визвольних Змагань завжди готового до праці для свого народу. Інж. Ярослав Яцковський, звернув увагу на глибокі ідейно-національні переконання Ювілята, а о. Йосиф Лукашевич переніс усіх присутніх думками в „далекий-рідний-край" і його героїчне минуле.

Відтак проф. Ярослава Томич вручила Ювілятові пам'ятковий дарунок від Управи УККА, а присутні нагородили його оплесками і грімким співом „многая-літа".

Знана в Ютиці декляматорка п-і Володимира Смик присвятила деклямації інж. Ярмакові і його дружині, віддеклямувавши: „В Наші дні" Олеся Негрицького - Грановського, „Дружині" Бориса Александрова і „Ви не забули" Василя Онуфрієнка.

Під час перекуски, що її приготовили жінки членів Управи з родиною під керуванням п-і Розалії Рабарської, промовляли представники організацій. Від УНС головний радний Володимир Запаранюк, привіти від української молоді — від СУМА склав Іван Федорняк, від Пласту п-і Володимира Смик, Пластприяту — Зеновій Боднарчук. Українське Вільне Козацтво заступав Михайло Войтович, а Першу Дивізію „Галичина" Петро Коник. СУА репрезентувала п-і Володимира Величко, „Провидіння" Володимир Величко, Будівельний комітет Української Католицької Церкви — Марко Фалинський, ООЧСУ — Осип Ліщинський і 26-ий Відділ ОДВУ — Омелян Томич. Від родини промовляв син Володимир Ярмак.

Згодом проф. Ярослава Томич відчитала біографічний нарис із життя Ювілята а він сам пізніше доповнив його своїми споминами про життя українських студентів в умовинах царсько-російської імперії. Закінчуючи своє слово він зворушено подякував присутнім за приділення йому пошани і уваги, запевнивши, що й дальше докладатиме всіх своїх сил для української громадської праці. Наприкінці промовляв о. парох крилошанин Богдан Смик, привітавши Ювілята від української католицької церкви в Ютиці.

На залі витворилась родинна атмосфера, до чого спричинилися щирі вислови промовців, лагідна особа Ювілята з дружиною, добрий домашній буфет, та заля, що її дотепно прибрав Василь Рабарський.

„Такі вечори", — сказав на закінчення перед молитвою, голова Відділу „повинні би ми робити частіше, вони бо зближують нас і скріплюють в одну українську родину".

Богдан Рабій

ГОЛОВНИЙ УРЯД...

(Закінчення зі стор. 1)

годження справи головного редактора „Свободи".

В нарадах беруть участь усі члени Головного Уряду:

Головні екзекутивні урядовці: головний предсідник д-р Іван О. Флис, заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор для Канади сен. Павло Юзик, заступниця головного предсідника пані Марія Душник, головний секретар Володимир Сохан, головний касир пані Уляна М. Дячук та головний організатор Василь Оріховський;

Головні контролери: д-р Богдан Футей (Клівленд), проф. Іван Телюк (Ню Гейвен), о. митрат Степан Біляк (Філядельфія), проф. д-р Богдан Гнатюк (Філядельфія) і мгр Іван Геврик (Вінніпег, Канада);

Головні радні: інж. Анатолій Дорошенко (Віскансин), пані Текля Мороз (Монтреаль, Канада), Андрій Джула (Піттсбург), д-р Аскольд Лозинський (Ню Йорк), проф. Тарас Шмагала (Клівленд), пані Анна Гарас (Бетлегем, Пенсильванія), пані Галина Олек (Чікаго), Василь Дідюк (Торонто, Канада), Іван Одежинський (Філядельфія), мгр Мирослав Кальба (Кольорадо), Микола Хоманчук (Ню Йорк), Роман Куропась (Воррен, Мічіген), Михайло Сорока (Палатайн, Ілл.) та Євген Репета (Детройт).

Почесні члени Головного Уряду (з дорадчим голосом): Роман Слободян, пані Марія Чучман, Володимир Дідик, інж. Степан Куропась, Іван В. Іванчук, проф. д-р Ярослав Падох, Йосип Лисогір, пані Ґеновефа Жеребняк, д-р Анна Чопик, Богдан Зорич і Володимир Запаранюк.

На нарадах приявний також редактор-емерит Антін Драган.

КОНҐРЕС ВІДКИНУВ ПЛЯН...

(Закінчення зі стор. 1)

під час спеціяльної пресової конференції в Білому Домі заявив, що не плянує передавати Конґресові нового пляну відносно нормування бензини, бо такий крок з його боку все одно не увінчався б успіхом. Він гостро натаврував членів Палати Репрезентантів за те, що відкинули плян, порівнюючи їхнє рішення до поведінки струсів, які „ховають свої голови в пісок", бо бояться, що їхні виборці противляться нормуванню бензини, хоча плян відносно нормування в „крайніх випадках" конечний для добра цілої країни і всього населення ЗСА.

Президент сказав, що хоча сам не представлятиме нового пляну, то закликав Палату Репрезентантів виготовити свій власний плян протягом наступних 90-ох днів. Він підкреслив, що не передбачає значного браку бензини, але хотів мати повновласті встановити нормування цього роду пального, якщо настала б нагла потреба.

Між іншим, уряди кількох стейтів вже виготовили свої власні пляни щодо заощадження бензини, наприклад, плянують закривати велику кількість бензинових станцій в суботи і неділі. У Каліфорнії вже встановлено один спосіб нормування, а саме, водії автомобілів, реєстраційні плити яких закінчуються непаристим числом, можуть купувати бензину одного дня, а на наступний день мають право купувати бензину тільки ті, яких плити кінчаються паристим числом.

УВУ запрошений до співучасти у відзначенні 150-ліття Штуттґартського університету

Мюнхен (УВУ). — У 1979 році сповняється 150 літ від заснування університету у Штуттґарті, з яким Український Вільний Університет співпрацює від 1955 року. З нагоди ювілею передбачено низку імпрез, зокрема наукових конференцій. Одна із перших конференцій буде влаштована спільно із УВУ; це буде 30 спільний виступ.

З огляду на важливість почину, як теж актуальність передбаченої проблематики, співорганізатором буде також Вільне Об'єднання Сприяння Приязні із народами Чехо-Словаччини. Вечір відбудеться 17 травня. Він буде присвячений актуальному питанню європейської духової єдности в зв'язку із недалекими виборами до европейського парляменту. На головного доповідача запрошено Ректора УВУ, проф. д-ра В. Янева, який уже доповідав про европейську духову єдність у Білфельдському університеті й на зальцбрзькому „Форум академікум".

Вечір відкриє новий проректор Штуттґартського університету, проф. д-р Вайдліх. Про завдання европейських університетів говоротиме проф. д-р Й. Кратохвіль, після чого проф. В. Янів порушить питання східньої границі духовної Европи, звичайно із наголошенням приналежности України до „вічної Европи". Передбачений короткий мистецько-літературний антракт. Вечір закінчить короткою доповіддю посадник („обербюрґермайстер") міста Остфільдерн, Г. Кох, який вже декілька разів запрошував доповідачів УВУ виступати у гімназійному центрі у Остфільдерн. Тема його доповіді: „Завдання громад для Европи".

Перед виступом у Штутґарті доповідатиме проф. д-р В. Янів на ту саму тему у мюнхенському міжнародному „Домі Зустрічей, де рік тому він мав доповідь про ролю екзильного університету на конкретному прикладі УВУ.

ВАЖЛИВІШІ ФАКТИ...

(Закінчення зі стор. 2)

нашій батьківщині Україні майже 60 років народ зазнає важкого переслідування, релігійного і національного. Відновлена в 1920-их роках Українська Автокефальна Церква була розгромлена совєтським урядом в 1929-30 роках, а в 1946-49 роках жертвою цієї системи впала й Українська Католицька Церква, яку совєтський уряд насильно зліквідував, послуговуючись поліційним терором, тортурами й карами на засланні та тюрмах супроти діячів цієї Церкви. Всі єпископи згинули в цих тюрмах за вимком цього, що стоїть перед вами. Число померлих або розстріляних священиків невідоме, але в загальному приймають півтори тисячі. Сотні тисяч віруючого українського населення вивезено з України до лагерів,де багато з них перебуває досьогодні без права повернення на рідні землі. На цьому обширі СССР, де колись було 3,040 наших парафій і 4,595 церков та молитовниць, немає сьогодні ні одної Української Католицької парафії, ні одного манастиря, ні церковного дому, немає ні одної української католицької школи, ні одної духовної семінарії, а всіляка душпастирська праця заборонена. Всі церковні об'єкти пограбовано, замкнено, понищено або віддано частково Російській Православній Церкві. Адміністративна влада поставила Українську Католицьку Церкву поза законом. Як живий свідок і учасник терпінь моєї Церкви та її Патріярх, що пережив муки і терпіння своїх духовних дітей та з ними сострадав, я не раз підносив голос в обороні віри і віруючих людей в Україні, зокрема на папських Синодах,а недавно в листі до президента Америки Джіммі Картера. Роблю це й тепер, бо до цього зобов'язує мене мій уряд і до цього кличуть мене мої вірні в катакомбах, як і ці, що за свою прадідну віру згинули. Роблю це обвинувачення перед історією і перед світом, щоб про несправедливість і кривди та потоптання людських прав мого народу, яких ніхто не бачить і не вірить, що таке діється, почув з моїх уст цілий світ і записала історія. Нарушена Божа правда, Божа справедливість має бути направлена, людям їх права привернені, а ми це нашими молитвами і протестом маємо скріпити".

Оце принципіяльна лінія Блаженнішого: віддати Богові, що Боже, а цісареві,що цісарське.Але як цісарські торгівці грішать у храмі Божої правди,то їх треба карати й з храму виганяти. Оце приклад нам і приклад грядучим поколінням нашого народу.

Блаженніший Верховний Архиєпископ-Кардинал Йосиф своїм духовно-моральним і інтелектуальним капіталом, плеканням високих ідеалів нашої Церкви й народу, залізною волею ці ідеали здійснювати ціною найбільшого самовідречення й посвяти та своїми муками в тюрмах і холодних тайгах Сибіру взнісся понад голови ієрархів сучасних Церков. Боже Провидіння післало його нам, щоб нашу Церкву відродити, скріпити й піднести на п'єдесталь сили та належного їй престижу.Того бажає їх Блаженство, того бажаємо ми, того бажає велика й розумна частина української спільноти. На шляху реалізування цих бажань є перешкоди з боку чужих і своїх. Перешкоди психічно-індивідуального і історично-традиційного характеру. Та немає великих діл і довготривалих успіхів без перешкод і змагань. Такі то вже закони всіх історичних ставань і їх завершень. Тож спільно з Блаженнішим продовжуймо наші чесні змагання до формального затвердження Папою Йоаном Павлом II патріярхату Української Католицької Церкви згідно з відвічними правами Церкви України та з постановами 2-го Ватиканського Собору про Східні Церкви. Шляхетним достойним способом працюймо над усуненням перешкод на шляху цих змагань. Молімся, щоб ці перешкоди змаліли до зера, а наші чесні змагання скріпились та увінчались здійсненням мрій їх Блаженства і наших. Синтезою цих двох дій виявім нашу конструктивну солідарність в цьому важливому історичному процесі нашої Церки й нашого народу. Це й буде найкращий дарунок для нашого дорогого Патріярха Йосифа у 87-ліття його народження і 40-ліття хіронії.

Джерела до доповіді: Спогади й знання автора, к. студента і абсольвента Богословської Академії у Львові; „Світильник істини", Торонто, 1973; Нехай почує світ і запише історія, „Свобода", 10 грудня 1977 р.

ЗУДАК ПЕРЕД НОВИМ...

(Закінчення зі стор. 2)

д-р Лука Мишуга, екзекутивним директором став спершу покійний Василь Мудрий, замешкалий в Йонкерсі, колишній голова УНДО й Української Парляментарної Репрезентації в Польщі, але не причетний до реальної праці ЗУАДК з його централею у Філядельфії. Після смерти Василя Мудрого став — на бажання д-ра В. Ґалана — екзекутивним директором інтелектуал, поет і естет, який очолив також організацію українських письменників, але за своєю заробітковою працею — у ЗУАДК працював безплатно — просто не мав часу і не мав змоги присвячувати організації більше уваги, як її присвячував. Негативною сторінкою системи утотожнення установи з одною людиною є ще факт, що та центральна й вирішна в усіх справах людина просто не втаємничує в усі деталі нікого і не підготовляє на своє місце нікого. І коли її раптом не стає — настає криза. Організація подобає на заплутаний клубок, що його кінці трудно знайти й із трудом треба той клубок розплутувати. І так саме сталося з ЗУАДК, коли раптом не стало д-ра Володимира Ґалана. Малий приклад: вже три роки, тому треба було перевести нову реєстрацію допомогових централь у Вашінгтоні — і ЗУАДК цю справу проґавив. 10 інших допомогових організацій, що належать до тієї самої категорії, що ЗУАДК, від років користуються грошовими дотаціями з федеральних джерел — ЗУАДК про це навіть не знав. Завдяки спеціяльним привілеям ЗУАДКу різні наші установи переводили свої фонди через ЗУАДК. Тепер виявилося, що існують різні документарні сліди приміщення в ЗУАДК-у грошей кількох таких установ, але трудно знайти всі деталі й устійнити за книжковими даними суму кожної з них. Сказано, наприклад, що ЗУАДК недавно закупив високовідсоткові асиґнати на суму 80.000 дол. Це гарно — але з тих 80.000 дол. є також чужі гроші, що їх — згідно з протоколом Ради Директорів з 14-го листопада 1970 року, „ЗУАДК може вжити тільки на потреби (даних) фондів". Зроблено теж деякі помилки,які тепер мстяться. Такою помилкою була закупівля за суму 167,305.45 дол. дому, який названо шумно „Домом ветерана", де проте ні один ветеран не жив і не живе, та котрий-то дім став дефіцитовим тягарем для ЗУАДК.

Проте, не зважаючи на сумний теперішній стан ЗУАДК — ні одному учасникові Загальних Зборів 28-го квітня ц. р. не майнула думка, що можна б цю організацію зліквідувати. Навпаки всі були глибоко переконані, що треба її зберегти, оживити, впорядкувати й зробити організацією не „на всякий випадок", а такою, якою мусить бути справжня, не фіктивна, центральна українська харитативна організація українців у діяспорі. Конкретних можливостей праці — безліч. Наші люди жертвенні, але дають на конкретні цілі. Українці Ню Йорку й околиці склали три мільйони на нову церкву св. Юра, мільйони пішли і йдуть на інші конкретні цілі. Чому, наприклад, ЗУАДК дотепер не збудував такого дому для старших віком, самотніх і незаможних українських людей, як це зробила церква на Френклін вулиці у Філядельфії?! Чому ЗУАДК не поцікавився цією пекучою проблемою, яка існує для Ню Йорку й околиці — адже це не льокальна філядельфійська організація, а всекрайова, що своєю дією сягала і повинна сягати поза американський континент.

Добре сталося, що на Загальних Зборах 28-го квітня не обрали екзекутивного директора. Коли новим президентом став молодший енерґійний діяч з ініціятивою і найкращою волею — то він потребує співробітників, помічників і секретарів, зокрема з-посеред талановитої ідейної молоді, але без роздвоювання праці між президентом й екзекутивним директором. Не треба повторювати небезпечного експерименту з утотожненням установи з одною особою. Але й не треба вносити новий фермент будь-якого характеру в організацію, яка тепер стала перед новим іспитом. Віримо, що ЗУАДК складе цей іспит, віднискає давню популярність, здобуде назад давню жертвенність, матиме надалі підтримку від Союзів, які теж неначе забули про ЗУАДК, віримо, що новоприбулі наші борці за свободу з-поза залізної завіси знайдуть саме у ЗУАДК свого опікуна й покровителя, віримо, що про ЗУАДК можна буде знову писати як організацію „в дії".